

ชุมชนบ้าน เรือนไทยพัฒนา

*THAI WOOD MAKER
COMMUNITY*

เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร

Khlong San District, Bangkok

สารบัญ

Table of contents

<i>CONTENTS</i>	<i>PAGE</i>
สภาพทั่วไปของชุมชน	01
THE GENERAL INFORMATION	02
ลักษณะเรือนไทย 4 ภาค	04
CHARACTERISTICS OF THAI HOUSES IN 4 REGIONS	
องค์ความรู้ของการทำบ้านเรือนไทย	08
KNOWLEDGE OF THAI HOUSE BUILDING	
1. วัสดุอุปกรณ์	09
EQUIPMENT MATERIALS	
2. ขั้นตอนการทำโมเดลบ้านเรือนไทย	10
THE PROCESS OF A THAI HOUSE MODEL MAKING	
บทสัมภาษณ์จากการลงพื้นที่	12
INTERVIEW	
บรรณานุกรม	14
BIBLIOGRAPHY	

สภาพทั่วไป ของชุมชน

THE GENERAL INFORMATION OF THE COMMUNITY Thai Pattana Village is located at Khlong San District, Bangkok. This community maken a Phra Phum Shrine golden teak. In the past, this area was known as "Barn Feern". It was registered as one of the OTOP products at Khlong San District. This helping reduce the price when ordering wood. To make a teak shrine. It starts from making each small part and continuing carved wood with intricately. There are many works of making the Phra Phum Shrine at Ruan Thai Phatthana Village.

สภาพทั่วไปของชุมชน

กลุ่มอาชีพบ้านเรือนไทยพัฒนาตั้งอยู่ที่ เขต คลองสาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ทำศาล พระภูมิไม้สักทอง สมัยก่อนย่านนี้รู้จักในนาม ของบ้านพื้น โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นหนึ่ง ในผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปของเขตคลองสาน ทำให้ได้ลดราคาเวลาสั่งซื้อไม้ การทำศาลพระภูมิ ไม้สักเริ่มจากการทำแต่ละส่วนก่อนทำไปเรื่อยๆ สลักไม้อย่างประณีตเสร็จแต่ละส่วนแล้วค่อย นำมาประกอบกัน ผลงานการทำศาลพระภูมิของ หมู่บ้านเรือนไทยพัฒนามีให้เห็นมากมาย โดยการ นำมาเร่ขาย ปรากฏว่าขายดีเลยชักชวนคนใน พื้นที่มาประกอบศาลขายด้วยกัน

สภาพทั่วไปของชุมชน

ประธานชุมชนเติบโตมาด้วยกิจการเหล่านี้ ประกอบกับครอบครัวด้านคุณแม่ประกอบอาชีพทำศาลพระภูมิเลยเกิดการสืบทอดกิจการขึ้นมา ผลงานการทำศาลพระภูมิของหมู่บ้านเรือนไทยพัฒนา มีให้เห็นมากมายศาลพระภูมิที่หน้าโตคือ มาบุญครองก็ใช่ ไม่ได้รับแค่ทำและนำส่งอย่างเดียว ใครอยากให้พรหามณีนเป็นคนทำพิธีให้ก็ติดต่อ ได้มีทั้งพรหามณีนธรรมดาและพรหามณีนหลวง

The chairman of this community grew up with these businesses from mother's family, who made a career in the Phra Phum Shrine, so there was an inheritance. The golden teak that used to make shrines come from concessionary sawmill. There are many works of making the Phra Phum Shrine. You can see one in front of MBK. Not only making and deliver but also whoever wants a brahmin to perform the ceremony, can contact both ordinary brahmins and hollow brahmins. which is the representative of Phra Chaimongkol at the court

ลักษณะ เรือนไทย 4 ภาค

*CHARACTERISTICS OF
THAI HOUSES 4 REGIONS*

ลักษณะเรือนไทย 4 ภาค ประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาค แต่ละภูมิภาคมีสภาพภูมิอากาศ และวิถีชีวิต ชาวบ้านที่แตกต่างกันไปเป็นกลุ่มชนที่มีหลายชาติพันธุ์ ทำให้การปลูกสร้างบ้านเรือนที่ต่างกันออกไป

Characteristics of Thai houses is divided into 4 regions. Each of region has its own climate and way of life. Different peoples belong to different ethnic groups which make the construction of houses variety.

1. Northern Thai house

The northern region was originally part of the Lanna Kingdom. It has a unique architectural style which the outstanding one is the "Ruen Ka Lae", the architecture orderly and decorated. "Ka Lae" is a beautiful wood carving on the top of the gable. Ruen Ka Lae is a hardwood house. The basement is not raised very high and often be a twin house. It has a big roof cover almost all area, It has few windows, fating walls and often with a "flow lid" which is a plank that can be moved open and closed to help air flow into the house. The kitchen is separate into specific area. There is a area call "Ten" which is semi-open space, multipurpose for living and relax. It's located between the room in house and the "terrace" outside area.

1. เรือนไทยภาคเหนือ

ภาคเหนือเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนาจึงมีรูปแบบสถาปัตยกรรมเฉพาะ สถาปัตยกรรมที่โดดเด่นที่สุดคือ "เรือนกาแล" แบบแผนการสร้าง เป็นระเบียบชัดเจนและมีการประดับ "กาแล" ซึ่งเป็นไม้แกะสลักสวยงามบนยอดจั่ว เรือนกาแลเป็นเรือนไม้เนื้อแข็ง ยกใต้ถุนสูงไม่มาก มักเป็นเรือนแฝด นิยมสร้างหลังหนึ่งใหญ่กว่าอีกหลังตามความเชื่อ มีหลังคาใหญ่ ชายคาคลุมเรือนเกือบทั้งหมด มีหน้าต่างน้อย ผนังผายออก มักมี "ฟาไหล" เป็นฟาไม้กระดานที่เลื่อนเปิด - ปิดได้เพื่อช่วยรับลมเข้าบ้าน และมีครัวไฟแยกออกไปเป็นสัดส่วน มี "เติน" เป็นพื้นที่กึ่งเปิดโล่งอเนกประสงค์สำหรับใช้นั่งเล่นซึ่งมีตำแหน่งอยู่ระหว่างห้องกับ "นอกชาน" ที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง

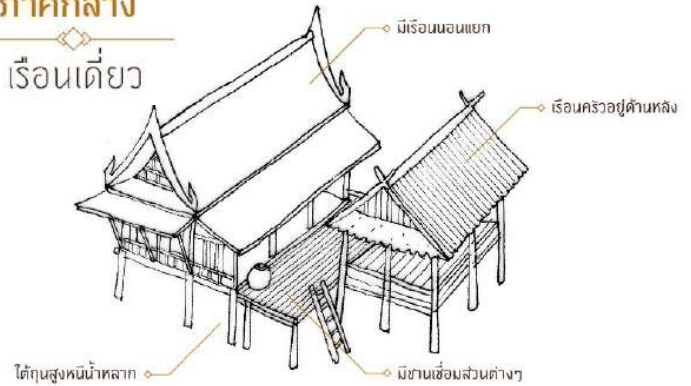
2. Houses in the central region

Has many ethnic groups. There are many different styles of indigenous houses. The most well known and familiar is called "Ruen Thai Pak Krang" which can separate into binder houses made of bamboo, The chopper house made of solid wood and made of bricks .In this case, the example will use chopper house compare with other regions that use the same material. The chopper of the central Thai house is often known . as "Ruen Thai Derm" which is a house for people who are lords or wealthy. There are 2 types: single houses and group houses

ภาคกลาง

เรือนเดี่ยว

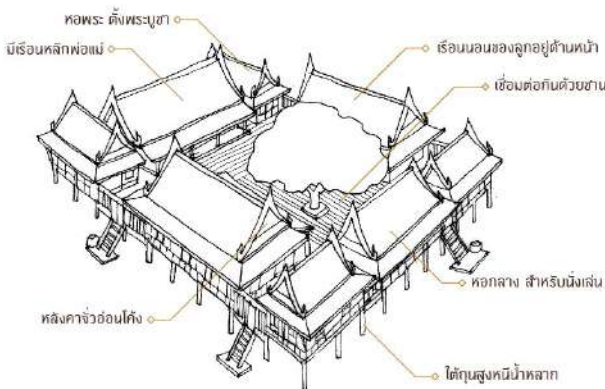

2. เรือนภาคกลาง

ภาคกลางมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย ทำให้มีรูปแบบเรือนพื้นถิ่นแตกต่างกันไปมากมาย ที่น่าจะรู้จักและคุ้นตามากที่สุด เรียกว่า "เรือนไทยภาคกลาง" โดยแบ่งเป็น เรือนเครื่องผูกที่สร้างด้วยไม้ไผ่ เรือนเครื่องสับสร้างด้วยไม้เนื้อแข็ง และเรือนเครื่องก่อที่สร้างด้วยการก่ออิฐถือปูน ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างเฉพาะเรือนเครื่องสับ เพื่อให้เปรียบเทียบเรือนในภูมิภาคอื่นที่ใช้วัสดุประเภทเดียวกัน เรือนเครื่องสับของเรือนไทยภาคกลางมักรู้จักในอีกชื่อ คือ "เรือนไทยเดิม" เป็นเรือนสำหรับผู้ที่มิฐานะเจ้านาย หรือคหบดี มี 2 ประเภทคือ เรือนเดี่ยวและเรือนหมู่

ภาคกลาง

เรือนหมู่

3. Thai houses in the Northeastern region are divided into 3 types

- Ruen or Huan Koei is a single house with an eaves that one side covers all the living zone. This protruding part is called "gei".
- The house builds in parallel with gable roof house. Two buildings are built next to each other and share structure. There is one house that is a sleeping house with walls on all sides. called "Ruen Hyai" Another house is a "Ruen Lek". There may be 3 walls used to connect the outer terrace and the bedroom.
- Ruen Khong or Twin House, It's a separate construction which has a passageway in the middle. In Isaan, there will be a Ruen Fai as a cooking area. It has the roof slope than houses in other regions and there will be a art pattern of the "Ta Wan" decorated.

3. เรือนไทยภาคอีสาน แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

เรือน หรือ เอือนเกย เป็นเรือนเดี่ยว แต่มีชายคา ด้านหนึ่งยาวออกไปคลุมพื้นที่ ใช้สอยส่วนที่ยื่นออกไปนี้จะเรียกว่า "เกย"

เรือนแฝด เป็นเรือนหลังคาทรงหน้าจั่ว สองเรือนสร้างชิดติดกัน ใช้โครงสร้างร่วมกัน มีเรือนหนึ่งเป็นเรือนนอนมีผนังครบทุกด้าน เรียกว่า เรือนใหญ่ อีกเรือนเป็นเรือนเล็กอาจมีผนัง 3 ด้านใช้เพื่อเป็นการเชื่อมระหว่างชานภายนอกกับเรือนนอน

เรือนโข่ง หรือ เรือนแฝด เป็นการก่อสร้างที่แยกกัน ทำให้มีช่องทางเดินตรงกลาง มีพื้นที่เชื่อมติดกัน สามารถรื้อแยกเรือนโข่งไปปลูกใหม่ได้ เรือนอีสานจะมีเรือนไฟเป็นส่วนทำครัวแยกออกไปต่างหาก ที่หลังคาลาดชันกว่าเรือนในภูมิภาคอื่น และจะมีลายตะวัน ประดับไว้

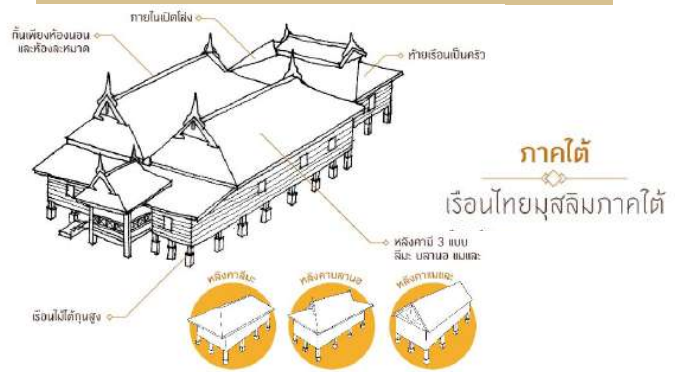

Southern thai house

With the diversity of cultures and beliefs of the southern people, there are 2 types of traditional Thai houses in the southern region which are Thai Muslim houses. and Thai Buddhist houses

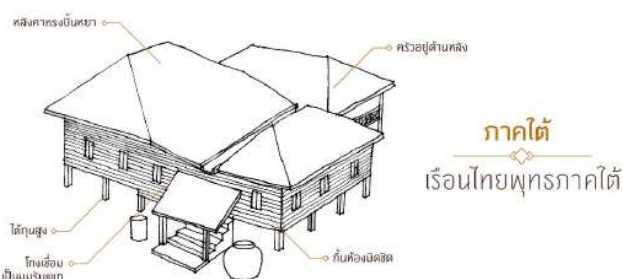
Thai Muslim house is a wooden house with a high basement, but does not use much basement. There are 3 types of roofs called "lima" (Panya), "Blamor" (Manila) and "Mae and" (gable). The most well-known and familiar is called Blana styles which inside the house is usually open space and blocked for the bedroom and a small prayer room. The open space is divided into areas depended on according their usage.

Southern Thai Buddhist House is a wooden house under a high basement with a large hipped roof or gable, and with a room. That is completely separated and not open space. It can divided into bedrooms, connecting hall, living areas and kitchen in the back.

4. เรือนภาคใต้

ด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและความเชื่อของคนภาคใต้ มีการแบ่งรูปแบบเรือนไทยพื้นถิ่นของภาคใต้เป็น 2 แบบ คือ เรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ เรือนไทยมุสลิม เป็นเรือนไม้ใต้ถุนสูง แต่ไม่ใช้ประโยชน์ใต้ถุนมากนัก มีหลังคา 3 แบบ เรียกว่า "สี่มะ" (ป็นหยา) "บลานอ" (มนิลา) และ "แมและ" (จั่ว) รูปแบบที่พบส่วนใหญ่ เป็นแบบบลานอ ภายในเรือนมักจะเปิดโล่งต่อเนื่องถึงกันหมด รวมถึงครัวที่อยู่หลังบ้าน กั้นเพียงห้องนอน หรือห้องละหมาดขนาดไม่ใหญ่ พื้นที่เปิดโล่งนั้นแบ่งพื้นที่เป็นส่วนๆ ตามการใช้งาน เรือนไทยพุทธภาคใต้ เป็นเรือนไม้ใต้ถุนสูงหลังคาใหญ่ทรงป็นหยา หรือหน้าจั่ว มีการกั้นห้องอย่างมิดชิด ไม่เปิดโล่งแบ่งเป็นห้องนอน มีโถงเชื่อมต่อบนชั้นและรับแขก ส่วนครัว จะจัดไว้ทางด้านหลัง

องค์ความรู้ ของการทำ บ้านเรือนไทย

บ้านเรือนไทย
พัฒนา

KNOWLEDGE OF THAI HOUSE BUILDING

ชุมชนบ้าน
เรือนไทยพัฒนา

THAIWOOD
MAKER
COMMUNITY

1.วัสดุอุปกรณ์

EQUIPMENT MATERIALS

ประกอบด้วย

1. ไม้คราฟชนิดพิเศษ (ใช้ทำตัวเรือน)
2. กระดาษหลังรูป/ไม้อัด (ใช้ทำฐาน)
3. กาวร้อน
4. กาวลาเท็กซ์
5. แล็กเกอร์
6. สเปรย์เคลือบแบบใส
7. กรรไกร
8. กรรไกรซิกแซ็ก
9. คัตเตอร์
10. ไม้บรรทัด
11. แผ่นยางรองตัด

INCLUDE

1. A special kind of craft wood. (used to make a house)
2. Photo paper/plywood (used to make the base)
3. Hot glue
4. Latex glue
5. Lacquer
6. Spray clear coating
7. Scissors
8. Zigzag scissors
9. Cutter
10. Ruler
11. Rubber cutting mat

2. ขั้นตอนการทำ โมเดลบ้านเรือนไทย

THE PROCESS OF MAKING
A MODEL OF A THAI HOUSE

1. เริ่มจากการคิดแบบที่ต้องการจะทำก่อน โดยร่างแบบแปลน
2. จัดเตรียมชิ้นงานแยกเป็นส่วนๆ พื้นบ้าน ฝาบ้าน
3. จากนั้นตัดช่องประตูช่องหน้าต่างให้เรียบร้อย
4. เมื่อเตรียมชิ้นส่วนเสร็จก็นำมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นตัวเรือน
5. ทากาวยึดติดให้แน่นหนา
6. รอจนกาวแห้งก็นำแล็กเกอร์มาทาด้านในและด้านนอกให้ทั่ว ช่วงที่รอแล็กเกอร์แห้งสนิท

1. Start thinking what you do want to do first then drafting a plan.
2. Prepare the workpieces, for example, folk and wall.
3. Cut the door and window.
4. Assembled into a house.
5. Apply glue to stick firmly.
6. Wait until the glue is dry, then apply lacquer to the inside and outside. While waiting for the lacquer to dry completely

7. เตรียมทำฐานบ้านให้ขนาดพอเหมาะกับตัวเรือน โดยจะต้องทำการตกแต่งภูมิทัศน์รอบบ้านอย่างการปูทราย และปูหญ้าให้เสร็จก่อน
8. นำตัวเรือนติดลงบนฐาน
9. ตกแต่งสวนหย่อม โดยใส่พุ่มไม้ตามจุดที่ต้องการตามความชอบ แยกส่วนที่เป็นทางเดิน หากต้องการความร่มรื่นก็ใส่ต้นไม้เพิ่มลงไป ลงสีพุ่มไม้ตามที่ต้องการ อาจตกแต่งเพิ่มเติมด้วยการใส่ตุ๊กตาสัตว์หรือคน และของตกแต่งอื่นๆลงไปก็ได้เช่น ชิงช้า เกวียน ตุ่มน้ำ
- 10.พ่นสเปรย์เคลือบแบบใสอีกทีเพื่อความเงาและทำให้สีเข้มขึ้น รอสีเคลือบแห้งสนิท
11. บรรจุลงกล่องครอบกระจก
12. เตรียมส่งขาย

7. Prepare to make the base of the house with right size for body part then decorate the landscape around the house such as sand paving. and finish laying the grass first.
8. Put the body part to the base.
9. Decorate the garden, by putting the bushes at the desired point according to their preferences. Paint the bushes as desired. May be further decorated with stuffed animals or people. and other decorations You can go down like a swing, a cart, a water droplet.
- 10.Spray for shining and color darker, wait for the coating to dry.
11. Packed in a glass cover box.
- 12.Prepare to send for sale.

บทสัมภาษณ์ จากการลงพื้นที่

บ้านเรือนไทย
พัฒนา

INTERVIEW FROM THE FIELD VISIT

ชุมชนบ้าน
เรือนไทยพัฒนา

Thaiwood Maker
Community

บทสัมภาษณ์จากการลงพื้นที่

"คุณภูวิสิษฐ์" ประธานชุมชนบ้านเรือนไทยพัฒนา ประกอบอาชีพหลักทำศาลพระภูมิเรือนไทย โมเดลบ้านเรือนไทย โดยไม่มีองค์ความรู้มาก่อนซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น

ชุมชนบ้านเรือนไทยพัฒนาทำศาลพระภูมิขายมาตั้งแต่สมัยสงครามโลก ภายหลังมีการขยายครัวเรือนไปยังที่อื่น ทำให้อาชีพทำศาลพระภูมิไทยเริ่มเรื้อนรางหายไป ในสมัยก่อนราคาศาลพระภูมิมีราคาเพียง 25 สตางค์ ต่อมาเริ่มมีการประยุกต์ทำศาลพระภูมิเรือนไทยเกิดขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง มีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น มีการแกะสลักลวดลายแบบมาจากพระราชวังและวัดต่างๆย่อส่วนให้มีขนาดที่เล็กลง โดยส่วนใหญ่ลูกค้าจะเป็นชาวยุโรป แต่หลังจากโควิดระบาด มีกลุ่มลูกค้าเป็นชาวเขมร ปัจจุบันเหลือเพียง 2 หลัง ก็ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ แต่ถ้ามีงานใหญ่ก็จะรวมกลุ่มกัน โดยเครือข่ายจะอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเครือญาติกับคุณภูวิสิษฐ์ พูดถึงเรื่องการเตรียมชิ้นส่วนไว้ เมื่อมีรายการสั่งซื้อก็จะนำมาประกอบเป็นรูปปร่าง เรื่องค่าใช้จ่ายในการทำคือ ต้นทุนต่ำ

เมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้เป็นสินค้า OTOP จากนั้นได้นำไปเป็นสินค้า OTOP ระดับประเทศได้รางวัล 5 ดาว ผู้คนที่เคยสั่งซื้อส่วนใหญ่กลับมาสั่งซื้อซ้ำๆ ลูกค้าส่วนใหญ่มาจากการสั่งซื้อปากต่อปาก คุณภูวิสิษฐ์เคยเป็นวิทยากรให้กับนักเรียนนักศึกษาและประชาชน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยถ้าไปเป็นวิทยากรที่อื่นจะไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่มีการต่อยอดอาชีพจากรุ่นสู่รุ่น เพราะไม่มีคนสนใจในงานด้านนี้ จุดขายของงานชิ้นนี้คือ เป็นงาน Handmade โดยชุมชนอยากถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเด็กรุ่นใหม่เพื่อสานต่ออาชีพนี้

In 2003, it became an OTOP product, and then it was brought to a national OTOP product awarded 5 stars. Most of the people who used to order came back to order more repeatedly. Most customers come from word-of-mouth orders. Mr. Phuvisit used to be a lecturer for students and citizens without charge the money. It may not have on career because no one is interested in this work The selling point of this piece is that it is handmade work. The community wants to pass on the knowledge to next generation.

INTERVIEW FROM THE FIELD VISIT

"Mr. Phuvisit" Head of Baan Thai Pattana Community. The main career making the shrine of Phra Phum Ruean Thai and a model of Thai houses. His knowledge got from passed generation to generation. Baan Thai Pattana Community has made a shrine for sale since World War II. Households were expanded to other places causing the profession of making. The Thai Phra Phum Shrine began to disappear. In the past, the price of the Phra Phum Shrine was only 25 satang. Later on, there are more various of Thai shrine causing a change in Phra Phum Shrine which got carvings copied from various palaces and temples. Most of the customers are Europeans. After the covid outbreak, the group of customers are Khmer people. In nowadays, only two houses still making the shrine but if there is a big event, they will be grouped. The main network will be in Bangkok. Mr. Phuvisit talks about the preparation of the parts. The cost of making is low

บรรณานุกรม

BIBLIOGRAPHY

แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

Website information

- บ้านและสวน. (2563). รู้จักเอกลักษณ์เรือนไทย 4 ภาค. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.baanlaesuan.com/178487/houses/vernacular_architecture
- จระเข้ คอร์ปอเรชั่น. (2564). บ้านเรือนไทย 4 ภาคต่างกันอย่างไร สร้างแบบไหนดีกว่า. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.jorakay.co.th/blog/owner/other/how-are-thai-houses-in-4-regions-different-which-type-is-better>
- สำรวจโลก. (2561). สถาปัตยกรรมอันเป็นเอกลักษณ์เรือนไทยภาคใต้. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://twitter.com/samrujlok>
- Stellashows. (2564). บ้านทรงไทย. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.stellashows.net/บ้านทรงไทย/>
- Culture. (2556). เรือนไทยในภาคเหนือ. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://culture645.blogspot.com/2013/07/blog-post.html>

ขอขอบคุณ
ชุมชนบ้านเรือนไทยพัฒนาผู้สนับสนุนการให้ข้อมูล

THANK YOU TO THAIWOOD MAKER COMMUNITY
FOR PROVIDING THE INFORMATION

ทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
คณะผู้จัดทำ
ดร.รจนา จันทรากุล หัวหน้าโครงการวิจัย
นาย กรพรรณ ศุขเฉลิม
นางสาว พิชญภาพร ชนะบุญ

ผู้สนับสนุนข้อมูล
นางกนกพร และนายภูวิสิษฏ

THANKYOU

ชุมชนบ้านเรือนไทยพัฒนา

THAIWOOD MAKER COMMUNITY